National Library of Israel
Doar Hayom - דאר היום, 03.08.1923, page 8

מבעד למסוה

(שעורים בהסתכלות)

ויוחעים אתם את אשר אניד לכם ?— מניח אני את הפו־ליטיקה הגבוהה על הקונגרס בקרלסבד ועל בחירתו של גליקסון ב— 121 קולות (בנימטריא „חזק") מכל א"י, וביחוד על הבחירות לועד העיר ועל כל הטרדם הזה, מניח אני לעורכנו הראשי ולמנהלינו שם כלמעלה, ואנחנו, תלמידי החביבים־מוטב שנשב בחברותא כאן למטה ונשוחח קצת על ענינים יותר משמחים, כדומה למשל — על ה א ו פ י ר ה.

איני יודע כיצד אתם ? — ואולם בשנכנסתי ל„גרנד־אופירה" שלנו ב„ציון" וראיתי שם את Tout-Paris שלנו, כלומר את כל „מאה שערים", ברכתי בקול רם: „שהחיינו וקימנו והגיענו לזמן הזה !" ותל־מידי ענו ואמרו כלנו: אאא—מן !.

ראשית כל — הרי זכינו ב"ה לאופירה הראשונה בא"י, כלומר לאופירה ע ב ר י ת שלנו — והלשון־קדש של אלפרד (מבקש אני „סלישה" — מליהה ! — ממר פרנץ) — תוכיח ! . .

עולם הפוך ממש. הם, מבינים אתם, ה„פונים" כך' קונד ומות פריאופרז'נסקיה שתהיה (סו"ם למדתי את שמה !), אלה הגויים אינם יודעים „חכמות" ואומרים „עברי" על הבמה כרבעי למיהוי עם כל הנגי־נות כליטאי ממש. — מחיה לשמע! — ומשהקינו מאחב", להבדיל, כגון ר' מוטאי למשל — האמת הלא ניתנה להאמר אף על אבא — מדברים במחילה לא עברית אלא „איוריטין". (הלא שמעתם ?) ואומרים בפה מלא ומועשה „קאצאפ": „שאוואם ! אנוישי כאפיעץ לאליעבעט הבאאיטיה", בלשון בני אדם ז"א: שלום! אנכי חפץ ללכת הביתה.

— „הולאי, אמר לי יהודי רוסי אחד, בצאתנו יחד מהאופירה, שבנינו ובני־בנינו ידברו עברית טובה כגוי הזה באופירה" . .

והשנית, שואל אני אתכם תלמידי חיק־רים, היכן מצינו ב י מ י נ ו אלה, שעשרים יהודים ויהודיות מרוסיה, יהיו נשמעים כלם לאיש אחד, יהודי כמותם, מציתיתם ועומדים באימה וביראה כעבדי קמא מרי ויחללו וימללו וינגנו ויכשכשו כלם כבליהם בקצב ובמדה ולא יניעו ולא יזיעו יד ורגל ולא ינידו ולא ירעידו אף טון קטנטן, אלא עפ"י ה„טקט" של גלינקין, כלומר של מקלו הקטן, כמו שנאמר שם אצל הנביא: „ומקלו יגיד לחם" — לחם ולא לו — מקל־חובלים זה שהוא רודה בו את העולם מלמעלה על הבמה ואת התזמרת מתחת עד התימני הקטן המ־חלל ב„קלרינטו" בסערות־תימן ממש—כחמר ביד היוצר, ברצותו מאריך וברצותו מקצר, משפיל אף מרומם, לקיים מה ש ל א נאמר: כי מציון תצא „תורויתה" ודבר האופירה מירושלם ! ...

* * *

וכשהסתכלתי מבעד למסוה אל במת־האופירה שלנו וראיתי מתחת למסך את רגלי המשחקים — אלפרד טעה, כנראה, ולבש את נעלו ויוליטה עם עקבים גבוהים . .

— החלטתי באותה שעה לשלח לבועל התי־אטרון שלנו שלשה דברים נחוצים : מברשה ארוכה וחרשה כדי להסיר את אבק־הדורות מעל הפרכת האדומה שהלבינה מרב זקן, גם שני מתר פר אדם כדי להאריך בתחתונים של המסך, עפ"י המורה האחרונה, כתרים בפני הרגלים, וביחוד חצי אוקיה צבע למשח בשער את התיבה היוצאת־דופן על הבמה, ושהובלה, כנראה, מחארת־אל־תנק .

העפתי עיני למרום והודיתי את ה„חברה הלבנה" שלנו מהאופירוטות והנשפים, מהם יושבים כפופים בטהרה ובקדושה ומחם עומדים בדחילו ורחימו כמו בשעת תפלת „שמנה עשרה" ועיניהם בחשד לתוך ה„תחנות" (ליבריטה בלע"ז) כנשים צר־קניות בתוך ה„צאינה וראינה" להבדיל בשבת־קדש, ועושים אזניהם כאפרכסת לשמע כל הגה וכל שיח מפי ה„פירזאגירין" היפה־פיה ר"ל, וכפעם בפעם נשמע בהיכל קול רשרוש הדפים המתהפכים באולם, כקול נשם־נדבות המרשרש על גג התיאטרון שלנו בליל חרף . . ואין פוצה פה ומצפצף הלילה כמו בנשף של אגודת הסופרים והאמנים, שאינה כלל בעולם, ואין פרץ בשער התיאט־רון ומצד החלונות ור' תדהר סובב, המסכן, בלי „חתיכת עבורה" ובלי גמורת־חסום, כידוע. ואין צוחה: „בוררי־גזון !" „שוק־לייט" ושירת „יו־לא־לא" מעל היציעות ושירת ה„בול־בול" של בקבוקי הגזון הנפ־תחים בשעת החצנה, והיכן האוירונים של ניר — מחסר אבנים — המתעופפים כמו ברמלה על ראשי ישראל עם קדושים וביחוד הקדושות בשעת מעשה, בקצור — שא אין אמר ואין דברים ובלי נשמע קולם, הוץ מנביחת הכלב המוסיקלי הנ־קל בין הרגלים, מדרכו בקדש . .

* * *

וראו מה בין בני לבן־חמי: אנחנו, ארזים ומקדימים תמיד לבוא אל התיאט־רונים ש ל ה ם ביפה שעה אחת קדם כדי שלא להחמיץ חלילה את המצוה האנגלית הבאה לידינו, ויושבים על מקומנו בפנה בבחינת „בל־ינוע ובל־ייזוע", כמו שאומרים: „אין נעתאקטע ווינדעו" — מ„מודה אני" עד אחרי „עלינו לשבח", וכל כך למה ? — מפני „למה יאמרו הגויים?", ובני עשרת השבטים באו אל האופירה שלנו בביסומא קצת עם היפה־פיה שלחם מגן־החומה, ששכחה, כנראה, את שרוליה בבית וקצרה בעלוינים מפני חסר ארג בוראי להולצתה... ובני־לויתה ישבו סביבה והביטו כבני אדם יושבי חשך לתוך ה„ליבריטה" העברית והמהופכת בידם, כתרגגול בבני־אדם וע"כ נהפכה אצלם ה„אופירה" לקומידיה, ומרב נחת התגלגלו מצחוק ביחוד כמהמלה „שלום", עד שהבקה לארץ בטנם, ואחר גפילת המסך דרעישו את האולם במחיאות־כפים ובקריאות „בים" !...

* * *

סיר גילברט לא בא אל האופירה, מחמת שהיה עיף, כנראה, מה„כנוס הספורטיבי" של בה"ס העברים במגדל דטיסבון ואולי מחנאום העברי העוזרי. הן בולמום ה„ספורט" תקף את מורינו ותלמידינו בזמן האחרון. ילדות לובשות כלי־גבר ומכנסי־ערים לפני קהל עם הערה ובתי הספר שלנו עוסקים בריצות ובקפיצות. מהיכא־תיתי: אם הראש אינו עוכד בבה"ס, תעבדנה לכתפ"ה הרגלים.

אגב, מספרים כי המנוח בן־יהודה בקר פעם את לורד רוטשילד בלונדון, וזה הבטיח לתת תמיכה של אלפים פונט למלון העברי. פתאום נזכר לשאל: איך אומרים „ספורט" בעברית? וכשאמר לו המנוח כי אין עדיין „ספורט" בעברית, חזר בו ולא נתן. כנראה, שזה היה ל פ נ י הכרזת בלפור . .

לעמת זה הנגיע המושל שלנו עם הפ־לונית שלו אחר „פתיחת" הארון והלך עמה עוד לפני ברכת „כהנים". ומבלי משים עלה על זכרוני נאומו הקצר בהצגה האנגלית של „החלום ליל־השנים־עשר" מ ש ק ס פ י ר. — אם יוציאו — כך סיים המושל הפטרון של התיאטרון השקספירי — אצל היהודים סופרים כשקספיר, מהיכא־תיתי, נקבל ברצון . . .

ובשעה שקפץ מעל מקומו והכה באצבע צרדה לפני האופירה העברית שלנו, הפצתי לאמר לו :

— אם ימצא אצל עשרת השבטים באר־צנו עוד גולינקין, מהיכא־תיתי, נקבל ברצון.

* * *

וכבר אמרה פעם הברונית רוטשילד הצעירה, לאחר ששמעה את הקונצרט היפה של בה"ס „שולמית" ביפו :
Vous commencez toujours par le dessert.

כלומר: אתם מתחילים תמיד בפרפרת — ממו התימנים שלנו — ואולם מה לעשות, גברתי הברונית? כבר שבענו תפוחי אדמה, כי מונחים אנו כאן די באדמה, ורוצים גם אנו לטעם פעם טעם „אנאנאס", למשל (לא של המשביר אלא של אופירה !).

הן לרגלי האופ ירה הזו נפלו קטנות ר"ל בעיר, נשים נתפרדו מבעליהן והבירו בין הדבקים בתוך האולם. ה י א יש על כסא־כבוד בשורה השניה והיא ישבה בחות־דרגא בעד שלשה־שי־לילינגים, אברכים נוגנכו מנשותיהם ורצו אל האופירה. חלוצין — אכל לא בא אל פיתם שבוע שלם וקבו על יד למנות כרטים לאופירה. ראיתי הודים מכופתנים ומצויצים, ממאה שערים, שיצאו ל„תרבות" רעת ר"ל והיו עומדים ומנבים שעות שלמות, כמו אצל המים, ושלמ טבין ותקילין כדי להשיג כרטים לאופירה, לק ים מה שנאמר שם: „ללכת אופירה בזה".

ועצתי אמונה לבעלי האופירה, זכותנו שוב בעגלא ובזמן קריב בהצגה ב ו ר ל, כדי לזכות את הרבים ולמנע סכו גיטין ובטולי־תנאים חלילה בעירנו וביחוד השרות שלום־בית בין אחב"י ע"י — ה א ו פ י ר ה !

* * *

ולא רק בבתי־הספר שלנו הכניסו את ה„ספורט", אלא גם בכל ענפי המרע והאמ־נות בארצנו, מין ספורט חדש לא ברגלים— מעשה „פוטבאלל" — אלא דוקא בידים ...

ובזמן האחרון החלה אצלנו סדרה של „פעטש", מכות־לחי בלע"ז. מתחילה בין הרופאים בבית־המשוגעים, אח"כ בין פרו־פיסורי ומורי הנגינה, עפ"י הטקט וה„אוק־טבה" הועלוגה, משם אל מנהלי הגמנסיה ביפו ואחרון אתרון חביב — בבית"ס הריאלי בחיפה . . .

ומעשה שהיה כך היה: מנהל ביה"ס רצה לחבות את המורה העברי, לרגלי סכסוך כי משרה, ומנין יודעים ש ר צ ת לחבותו? מחמת שכבד אותו ממה ריאלית גרמנית עד שנתפוצצו משקפיו של המורה לרסיסים. מה עשה המנהל? עשה צעדים בכל מקום וגם אצל המשטרה כדי לעכב את כבוד המנהל מנסיעתו לחו"ל. ומה עשה המכה? קם ונסע לו בלא ברכת־פטורין למדינות הים עד יעבר זעם . . .

* * *

ומכיון שאנו מדברים במשקפים רוצה אני לספר לכם מעשה קטן ואמתי במטרו־ניתא אחת, אשת הנשר הלבן בעירנו, שנכ־נסה בזמן האחרון לחנות משולשת של יהו־דים בהחוב יפו בעירנו, אחד חייט של נשים, אחד מוכר „פטום הקטרת" לאנגלים ואחד מרכיב משקפים לבריות, ובקשה לקנות זוג משקפים לעיניה. נסתה את כל המשקפים ולא רצו בשום אופן לרכב על הטמה, עד שנת־רגזה, השליכה מידה את המשקפים וקראה בלשונה: — „פשאק קריוו", כנראה שבמש־קפים האלה טובים אך ל„שידאוווסק נאם", לחטם י ה ו ד י"...

ואל נא תשכחו, תלמידי החביבים, כי את מחיר אלה המשקפים למטרוניתא זו, משלמים חלוצינו הנורים לפולניה מידו־שלם . .

* * *

ועדיין אומרים כי אין לנו בית־לאומי. הנה הודיע העתון היהודי־גרמני, אוסט־אידישע צייטונג" בגליונו האחרון לכל קור־איו כי הרבנים קוק ויעקב מאיר נתמנו למפקדים ב צ ב א ה א נ ג ל י .

ותלמידתי הטובה שחזרה עכשו מויינה מספרת לי כי ראתה בוינה מודעות גדולות בגרמנית ע"א נאומו של ה„קולוניל" יעקב מאיר על „המזרחי".

הוא אשר אמרתי: קולוניל קוק עם „השטאב" שלו בחיפה וקולוניל מאיר בקרלס־בד.

* * *

ואיך אומרת חותנתי שתחיה ? — „כל שיחה סופה למות" וגם אנו נדבר באחרונה על המתים . . .

זה עכשיו בא לידי „ספר השנה של א"י" בעריכת צפרוני, א. ז. רפינוביץ וד. שמעונוביץ. לא הספקתי עדיין להתוך את הדפים וחנה נגלו לנגד עיני שני נקרולוגים: מתהלה הקדישו דף והצי לש. א. פן ולאליעזר בן־יהודה. נחשו בא כמה ? — שלש או ארבע שורות עם מסגרת שחורה ודקה ודי...

בטח, יש כאן טעות ה„בחור־הזעצער" ובמקום „ספר השנה לא"י" צריך לקרא לחעתו: **ספר אודיסה !**

עז מות.